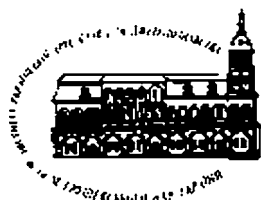

Національна
академія наук України

Інститут
української археографії та джерелознавства
імені М.С.Грушевського

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ
MYKHAILO HRUSHEVSKY DIGITAL ARCHIVES

Видавництво "Світ"

<http://svit.gov.ua/>

Михайло ГРУШЕВСЬКИЙ

ТВОРИ у 50 томах

Видавнича рада:

Борис ПАТОН – голова
Любомир ВИНАР • Іван ДРАЧ • Аркадій ЖУКОВСЬКИЙ
Володимир ЛИТВИН • Олексій ОНИЩЕНКО • Сергій ПЛОХІЙ
Френк СИСИН • Ярослав ЯЦКІВ

Головна редакційна колегія:

Павло СОХАНЬ – головний редактор
Ігор ГИРИЧ – відповідальний секретар
Сергій БІЛОКІНЬ • Геннадій БОРЯК • Віктор БРЕХУНЕНКО
Галина БУРЛАКА • Василь ДАНИЛЕНКО • Микола ЖУЛИНСЬКИЙ
Мирон КАПРАЛЬ • Олександр КУЧЕРУК • Олександр МАВРІН
Ігор МЕЛЬНИК • Надія МИРОНЕЦЬ • Юрій МИЦІК
Всеволод НАУЛКО • Світлана ПАНЬКОВА • Руслан ПИРІГ
Валерій СМОЛІЙ • Ольга ТОДІЙЧУК • Василь УЛЬЯНОВСЬКИЙ
Ярослав ФЕДОРУК • Андрій ФЕЛОНЮК • Варвара ШУЛЬГА

Михайло ГРУШЕВСЬКИЙ

Том 15

Серія
РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

(1898–1904)

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ
MYKHAILO HRUSHEVSKY DIGITAL ARCHIVES

ЛЬВІВ
ВИДАВНИЦТВО
«СВІТ»
2012

УДК 94 (477)
ББК 63.3 (4 УКР)
Г 91

*Випущено на замовлення
Державного комітету телебачення і радіомовлення України
за програмою "Українська книга" 2012 року*

*Затверджено Вченою радою
Інституту української археографії та джерелознавства
імені М.С.Грушевського НАН України*

Упорядники: Варвара ШУЛЬГА, Віталій ТЕЛЬВАК

Автори коментарів: Віталій ТЕЛЬВАК, Варвара ШУЛЬГА

Мовна редакція текстів М.Грушевського: Варвара ШУЛЬГА

Переклад висловів іншомовного походження: Мирослав ТРОФИМУК

Видавництво "Світ"

<http://svit.gov.ua/>

ISBN 978-966-603-223-5
ISBN 978-966-603-743-8 (Т. 15)

© Інститут української археографії
та джерелознавства імені М.С.Грушевського
НАН України, 2012
© Тельвак В., передмова, 2012
© Видавництво «Світ», дизайн та художнє
оформлення, 2012

РОЗДІЛ V

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ
ЗА ЛИТОВСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ
І КОЗАЦЬКОЇ ДОБИ (XIV–XVIII)

**MAREK GAZDAWA. OBSZAR DAWNEGO POWIATU
KAMIENIECKIEGO (Wisła, 1902, с. 196–209)**

Се вже не перша робота автора на сім полі — в старім “Ateneum-i” була його статейка про Берестейську землю. Нелегко порозуміти призначення, для яких друкують сі наскрізь дилетантські статті досить поважні польські видавництва. Зроблені вони компілятивно, на підставі чужих праць, головно Любавського, Вольфа, ріжних гербовників, енциклопедій, отже, не приносять нового матеріалу ніякого; зроблені ненауково, так що на зроблений автором звід матеріалу досліднику спуститись не можна; не мають вони й ніякої принади для ширшої публіки, бо написані сухо, нудно, схематично.

Бабірецький (Babirecki) Ян (1855–1902) — польський картограф. Працював приватним учителем на Поділлі. Через кілька років осів у Кракові, де заклав приватний пансіонат для учнів середніх шкіл та в 1895–1896 рр. провадив чоловічу гімназію. Опрацював і видав декілька історичних карт Польщі. Основні праці: “Polska wieku XV” (1897), “Rzeczpospolita Polska wieku XVII” (1897), “Ziemie Polskie po Kongresie wiedeńskim” (1897), “Polska w roku 1771” (1905).

с. 257 ... “*ziem odpadłych przed r. 1772*” (пол.) — земель, які відійшли перед 1772 р.

Bibliografia historii polskiej, wspólnie z Dr. Henrykiem Sawczyńskim i członkami...

Публікується за виданням: ЗНТШ. — Львів, 1903. — Т. LV. — Кн. 5. — С. 33–37 (Бібліографія).

Автограф зберігається в: ЦДІАЛ України. — Ф. 401, оп. 1, спр. 45, арк. 123–128. Підпис: *М. Грушевський*.

Савчинський (Sawczyński) Генрик (1861–1923) — польський історик та юрист. Працював у Крайовому архіві гродських і земських актів. У 1899–1914 рр. викладав у Сільськогосподарській академії в Дублянах. Співавтор праці Л.Фінкеля “Bibliografia historii polskiej” (sz. 1–3, 1891–1914). Співавтор “Dziejuw powszechnych ilustrowanych” (ред. Л.Кубаля, ч. 1–5, 1894–1905). Автор праці “Jan Dekert” (1891).

Фінкель (Finkel) Людвік (1858–1930) — польський історик та бібліограф. Від 1885 р. — доцент у Вищій сільськогосподарській школі в Дублянах. Від 1892 р. — професор Львівського університету, в 1911–1912 рр. — ректор. Член-кореспондент (1900), дійсний член (1910) Академії наук у Кракові. Співзасновник, секретар (1891–1903) та голова (1914–1923) Історичного товариства у Львові. Організатор і викладач Товариства академічних курсів для жінок (1896). Разом із С.Кентжинським видав “Gallii anonimi chronikon” (1899). Творець праці “Bibliografia historii polskiej” (sz. 1–3, 1891–1914). Основні праці: “Poselstwa Jana Dantyszka” (1879), “Marcin Kromer, historyk polski XVI wieku” (1883), “Elekcja Leszczyńskiego w roku 1704” (1884), “Narad Tatarów na Lwow w roku 1695” (1890), “Historia Uniwersytetu Lwowskiego” (у співавт., т. 1–2, 1894), “Elekcja Zygmunta I” (1910), “O sprawie udziału lenników w elekcjach jagiełłońskich” (1913).

с. 258 ... “*Бібліографії... Естрайхера...*” — йдеться про багатотомну працю Кароля Естрайхера (1827–1908) “Bibliografia polska” (1870–1908), яку після його смерті продовжував син Станіслав Естрайхер (1869–1939).

Marek Gazdawa. Obszar dawnego powiatu Kamienieckiego...

Публікується за виданням: ЗНТШ. — Львів, 1904. — Т. LVII. — Кн. 1. — С. 21 (Бібліографія).

ЗМІСТ

	с. текстів	с. ком.
<i>В.Тельвак.</i> МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ ЯК ІСТОРИК У СВІТЛІ СВОЇХ РЕЦЕНЗІЙ (кінець XIX – початок XX ст.) . . V		
Розділ I. АРХЕОЛОГІЯ ТА УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У ДАВНИНУ . . 1	317	
<i>В.Б.Антонович.</i> Археологическая карта Киевской губернии.... 3	317	
Scythica et Caucasica e veteribus scriptoribus Graecis et Latinis collegit et cum versione rossica... 9	319	
Д[окто]р Любор Нидерле. Человечество в доисторические времена . . 10	320	
Études sur l'archéologie de l'Ukraine antérieure á notre ére.... 14	322	
<i>Ю.Кулаковский.</i> К истории Готской епархии (в Крыму) в VIII веке.... 15	323	
<i>Ю.Кулаковский.</i> Христианство у алан... 15	323	
<i>В.А.Мошков.</i> Скиты и их соплеменники фракийцы.... 16	324	
Церковно-археологические очерки, исследования и рефераты П.Лашкарева... 17	324	
Приходская библиотека. Киев, его святыни и памятники.... 18	325	
Археологическая летопись Южной России... 19	325	
Лингвистическо-исторические исследования о начатках города Львова и окрестностей его... 20	326	
<i>М.И.Ростовцев.</i> Римские гарнизоны на Таврическом полуострове.... . 23	328	
Русские древности в памятниках искусства... 24	329	
Каталог украинских древностей коллекции В.В.Тарновского... 36	333	
Археологическая летопись Южной России... 37	333	
Собрание Б.И. и В.Н.Ханенко... 38	333	
D[octo]r Izydor Szaraniewicz. Smentarzyska przedhistoryczne we wsiach Czechach i Wysocku... 40	335	
<i>И.А.Линниченко и В.В.Хвойко.</i> Сосуды со знаками из находок на площадках Трипольской культуры... 43	336	
Scythica et Caucasica e Veteribus scriptoribus Graecis et Latinis collegit... . 44	338	
Э.Р. фон Штерн. Новый эпиграфический материал, найденный на юге России... 45	338	
Список населенных мест Киевской губернии... 47	340	
Археологическая летопись Южной России... 48	340	
<i>В.В.Хвойко.</i> Каменный век Среднего Приднепровья... 50	341	
Die indogermanische Frage archäologisch beantwortet... 51	341	
<i>Н.Е.Бранденбург.</i> Об аборигенах Киевского края... 52	341	
<i>А.А.Спицын.</i> Обзорение некоторых губерний и областей России в археологическом отношении... 53	342	

D[octo]r Isidor Szaraniewicz. Das große prähistorische Gräberfeld zu Czechy, Brodyer Bezirk... ..	56	343
<i>В.И.Сизов</i> . Курганы Смоленской губернии. Вып. I. Гнездовский могиальник близ Смоленска... ..	57	344
Гельдця стінна карта Австро-Угорщини для шкіл народних... ..	58	344
Археологическая летопись Южной России... ..	59	345
Złote skarby michałkowskie, opracował Dr. Karol Hadaczek... ..	60	346
Розділ II. ЕТНОГРАФІЯ ТА АНТРОПОЛОГІЯ	61	347
Materyały antropologiczno-archeologiczne i etnograficzne... ..	63	347
Сборник материалов для описания местностей и племен Кавказа... ..	64	348
Die Reste der Germanen am Schwarzen Meere. Eine ethnologische Untersuchung... ..	65	349
L'Anthropologie (Matériaux pour L'histoire de L'homme, Revue d'Anthropologie, Revue d'Ethnographie-réunis... ..	66	350
<i>Н.Коробка</i> . Весенняя игра — песня “Воротар” и песни о князе Романе... ..	68	351
<i>J.Talko-Hryniewicz</i> . Przyczynki do poznania Świata kurhanowego Ukrainy... ..	69	353
D[octo]r Włodzimierz Demetrykiewicz. Neolityczne groby szkieletów tak zw. siedzących (Hockergräber) w Przemyskiem i Krakowskiem... ..	71	354
Die Heimat der Indogermanen im Lichte der urgeschichtlichen Forschung... ..	73	354
Was wissen wir von der Indogermanen, von Prof. Dr. M.Winternitz... ..	74	354
La Mytologie Slave par Luis Leger membre de l'institut... ..	75	354
Розділ III. ІСТОРІЯ СЛОВ'ЯН	79	357
<i>П.Милюков</i> . Очерки по истории русской культуры... ..	81	357
Karol Potkański. Kraków przed Piastami... ..	84	357
<i>П.Милюков</i> . Главные течения русской исторической мысли... ..	86	358
Věstnik slovanských starožitnosti. Indicateur des travaux relatifs à l'antiquité slave... ..	88	361
Zur Frage über den Ursprung der Slaven... ..	90	362
Věstnik slovanských starožitnosti. Indicateur des travaux relatifs à l'antiquité slave... ..	91	363
<i>Ф.И.Леонтович</i> . Арийские основы общественного быта древних славян... ..	92	363
Starověké zprávy o zeměpisu východní Evropy se zýetelem na zeme slovanské... ..	93	364
Книга для чтения по истории средних веков... ..	95	364
Věstnik slovanských starožitnosti. Indicateur des travaux relatifs à l'antiquité slave... ..	96	366
<i>Ф.И.Свистун</i> . “Галичина-могила”	97	366

Вѣстникъ ѡязыковѣдѣнія, словесности, людознанства.....	98	367
Пр[иват-]доцент Р.Вейнберг. Славяне и их физическая эволюция.....	100	369
Д[окто]р Ив.Д.Шишманов. Критичен прѣглед на въпроса за произхода на Проболгаритѣ.....	101	370
И.Смирнов. Очерк культурной истории южных славян. Вып. I.	101	371
Розділ IV. ДАВНЯ РУСЬ: ІСТОРІЯ ТА ФІЛОЛОГІЯ	103	372
<i>А.А.Кочубинский.</i> Территория доисторической Литвы.....	105	372
<i>А.А.Шахматов.</i> Исходная точка летосчисления “Повести временных лет”	107	373
Статистические сведения о сохранившихся древнерусских книгах XI—XIV веков.....	110	373
Мечислав Лехницкий. Историко-критический очерк о существенном значении и происхождении имени.....	112	374
История Переяславльської землі с древнейших времен до половины XIII столетия... ..	113	374
<i>Хр.Лопарев.</i> Опыт толкования некоторых мест в памятниках древнерусской письменности... ..	116	376
Полное собрание русских летописей, изданное.....	117	377
<i>А.А.Шахматов.</i> О Начальном киевском летописном своде... ..	118	377
V.Jagič. Einige Streitfragen... ..	123	379
В.Истрин. Хронограф Ипатского списка летописи под 1114 годом... ..	125	380
Gustave Schlumberger. L’eropée Byzantine à la fin du dixième siècle... ..	126	381
Summa Rerum Romaeorrokosicarum (sic.). “Απαντα τα Ῥωμαοροκωσικα ”.....	128	382
<i>Н.Дашкевич.</i> Еще разыскания и вопросы о Болохове и болоховцах... ..	129	382
Описание старинных русских утварей, одежд, оружия, ратных доспехов и конского прибора... ..	131	384
Русские летописи. I—III. I. Летописец... II. Летописец... III. Хроника... ..	132	384
Лекции и исследования по истории русского права.. ..	133	385
<i>А.Лященко.</i> О Молении Даниила Заточника... ..	134	385
<i>В.Истрин.</i> Хронографы в русской литературе.....	135	387
Памятники славяно-русской письменности... ..	136	387
<i>Г.Ф.Герцберг.</i> История Византии... ..	137	387
Русская история с древнейших времен до Смутного времени... ..	138	388
<i>А.И.Язымирский.</i> Новые данные о хождении архиепископа Антония в Царьград.....	140	389
Исторические сочинения Д.И.Иловайского.....	141	390
Русская словесность с XI по XIX столетия включительно... ..	142	390
Указатель к первым восьми томам “Полного собрания русских летописей”	143	391

<i>Н.П.Загоскин. История права русского народа...</i>	144	391
Обзор истории русского права проф. М.Ф.Владимирского-Буданова...	146	392
<i>М.Н.Ясинский. Лекции по внешней истории русского права. Выпуск I.</i>	148	393
<i>Н.Суворов. Учебник церковного права...</i>	149	393
<i>В.И.Сергеевич. Древности русского землевладения, I—II...</i>	150	394
<i>А.Г.Тимофеев. История телесных наказаний в русском праве...</i>	153	395
<i>М.Азбукин. Очерк литературной борьбы представителей христианства...</i>	154	395
<i>А.Шахматов. Начальный летописный свод и его источники...</i>	155	395
<i>В.Каллаш. Несколько догадок и соображений по поводу “Слова о полку Игореве”</i>	156	395
<i>А.Карнеев. К вопросу о взаимных отношениях Толковой Пален и Златой Матицы...</i>	158	396
<i>Н.В.Шляков. О “Поучении” Владимира Мономаха...</i>	159	396
<i>Г.П.Бельченко. Поучение блаженного Феодосия, игумена Печерского, о казнях Божиих...</i>	160	397
<i>В.М.Гуссов. К вопросу о редакциях “Моления” Даниила Заточника...</i>	161	397
<i>O źródłach heraldyki ruskiej, skreślił Dr. Franciszek Piekosiński...</i>	162	398
Сочинения Константина Багрянородного: “О фемах” (De thematibus), “О народах” ...	163	399
<i>П.Заболотский. Легендарный и апокрифический элемент в “Хождении” иг[умена] Даниила...</i>	164	399
<i>П.В.Голубовский. Опыт приурочения древнерусской проповеди “Слово о князьях”</i>	165	399
<i>Н.Рожков. Политические партии в Великом Новгороде XII—XV веков...</i>	167	400
<i>Ю.Кулаковский. Новоизданный византийский трактат по военному делу...</i>	168	401
<i>А.Шахматов. Древнеболгарская энциклопедия X века...</i>	169	401
История русской церкви Е.Голубинского...	170	401
<i>Stanisław Kętrzyński. Kazimierz Odnowiciel (1034—1058)...</i>	172	402
<i>А.Лященко. Заметка о сочинениях Феодосия, писателя XII века...</i>	173	403
<i>К.В.Харлампович. К вопросу о просвещении на Руси в домонгольский период...</i>	175	404
<i>И.С.Свенцицкий. Начала философии в русской литературе XI—XVI вв.</i>	176	405
Платон Мелиоранский. Турецкие элементы в языке “Слова о полку Игореве”	177	406
<i>А.А.Папков. Братства. Очерк истории западнорусских православных братств...</i>	178	407

<i>С.И.Кедров. Древнерусские братства</i>	181	409
Сеймовая борьба православного западнорусского дворянства с церковной унией ...	182	409
<i>Богдан Барвінський. З'їзд галицького князя Данила з угорським королем Белою IV</i>	184	410
<i>Л.Сакетти. Главные моменты в развитии русского православного духовного пения</i>	186	410
<i>А.А.Штукенберг. Материалы для изучения медного (бронзового) века</i>	187	411
Палеографические снимки с русских рукописей XII—XVII веков... .	188	411
<i>А.А.Шахматов. О Супрасльском списке Западнорусской летописи</i> ...189		412
<i>Б.А.Вахевич. Западнорусская летопись по списку Румянцевского музея</i>	190	412
<i>Н.П.Дашкевич. Рыцарство на Руси — в жизни и в поэзии</i>	191	412
Русская словесность с XI по XIX столетия включительно. Библиографический указатель... ..	192	412
Проф[ессор] И.Н.Смирнов. Значение урало-алтайских племен в образовании истории... ..	193	413
<i>Н.Некрасов. Заметка о двух статьях в договоре Игоря с греками 945 года</i>	194	413
<i>А.П.Воротников. Анна Ярославна — королева Франции (1051—1060)</i>	195	413
<i>К.Покровский. Кометы в русских летописях</i>	196	414
<i>Ф.Браун. Фрианд и Шимон, сыновья варяжского князя Африкана</i> ... 197		414
Friedrich Hirth. Über Wolga-Hunnen und Hiung-nu... ..	198	415
<i>В.И.Ламанский. Славянское житие св. Кирилла как религиозно-эпическое произведение</i>	199	416
<i>Н.К.Никольский. Материалы для истории древнерусской духовной письменности</i>	201	417
Reallexicon der indogermanischen Altertumskundes. Grundzüge einer Kultur-.....	202	417
<i>М.Г.Халанский. К истории поэтических сказаний об Олеге Вещем, I—III</i>	203	417
<i>А.Шахматов. Общерусские летописные своды XIV и XV веков</i> 205		418
<i>А.Шахматов. Симеоновская летопись XVI века и Троицкая начала X века</i>	208	418
Известия аль-Бекри и других авторов о Руси и славянах. Часть 2 ...	209	419
Die Fragmente des Toparcha Gothicus (Anonymus Tauricus) aus dem 10 Jahrhundert... ..	212	420
<i>И.И.Срезневский. Чтения о древних русских летописях, IV—VIII</i> 213		421
Пр[иват]-доц[ент] В.В.Святловский. Очерки по экономической истории древней Руси... ..	214	421
<i>Н.А.Максимейко. “Русская правда” и литовско-русское право</i> 215		422

Розділ V. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ ЗА ЛИТОВСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ І КОЗАЦЬКОЇ ДОБИ (XIV–XVIII)	217	423
Collectanea ex archivo collegii juridici. Archiwum komisji prawniczej.....	219	423
К истории исправления книг в Болгарии в XIV веке.....	220	423
Труды Подольского епархиального историко-статистического комитета.....	221	424
Bartosza Paprockiego. Dwie broszury polityczne z lat 1587 i 1588....	222	425
<i>Antoni Prochaska</i> . Genesa i rozwój parlamentarizmu za pierwszych Jagiellonów	224	428
Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum	227	430
Lenna i maństwa na Rusi i na Podolu, napisał Antoni Prochaska.....	230	431
D[octo]r Stanisław Kutrzeba. Sądy ziemskie i grodzkie w wiekach średnich.....	232	432
Литовско-русский сейм, опыт по истории учреждения в связи с внутренним строем.....	235	432
TeKa konserwatorska grona konserwatorów Galicyi Zachodniej....	238	433
Материалы для истории экономического, юридического и общественного быта	239	434
<i>J.K.Kochanowski</i> . Kazimierz Wielki, zarys żywota i panowania....	240	435
Franciszek Piekosiński. Sądownictwo w Polsce wieków średnich....	241	436
Statut Litewski drugiej redakcyi (1566). Statutum Lituanicum aeterius editiones (1566)	242	436
D[octo]r Władisław Abraham. Biskupstwa lacińskie w Mołdawii w wieku XIV i XV	247	438
<i>Н.А.Максимейко</i> . Сеймы Литовско-Русского государства до Люблинской унии	248	439
D[octo]r Wiktor Czermak. Sprawa równouprawnienia schizmatyków i katolików na Litwie.....	250	439
Архиератикон Киевской митрополии с половины XIV столетия... ..	252	440
<i>И.В.Якубовский</i> . Земские привилеи Великого княжества Литовского, ч. I... ..	254	441
<i>Zygmunt Gloger</i> . Geografia historyczna dawnej Polski.....	255	441
<i>Jan Babirecki</i> . Mapa Rzeczypospolitej Polskiej z przydaniem kart oryentacyjnych.....	257	442
Bibliografia historii polskiej, wspólnie z Dr. Henrykiem Sawczyńskim i członkami	258	443
<i>Marek Gazdawa</i> . Obszar dawnego powiatu Kamienieckiego....	262	443
<i>М.Ясинский</i> . Счисление суточного времени в Западной России и в Польше в XVI–XVII вв.	263	444
Karol Potkański. Kraków przed Piastami.....	264	444
D[octo]r Stanisław Kutrzeba. Handel Krakowa w wiekach średnich na tle stosunków.....	266	444

Relatiile comerciale ale terilor noastra cu Lembergul, regeste si documenta din... ..	268	445
<i>М.Довнар-Запольский</i> . Государственное хозяйство В[еликого] кн[яжества] Литовского.... ..	269	445
<i>А.Ефименко</i> . Литовско-русские данники и их дани.... ..	270	446
Atlas historyczny Rzeczypospolitej Polskiej. Sub auspiciis Academiae Sienciarum Cracoviensis.... ..	271	446
Розділ VI. ІСТОРІЯ КОЗАЦТВА ТА ЛІВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ		
XVII—XVIII ст.	273	448
<i>Ф.М.Уманец</i> . Гетман Мазепа, историческая монография.... ..	275	448
Путешествие антиохийского патриарха Макария в Россию... ..	279	449
Н[иколай] С[тороженко]. К истории малороссийских казаков в конце XVIII и в начале XIX века... ..	281	450
<i>Д.И.Эварницкий</i> . Главнейшие моменты из истории запорожского козачества.... ..	283	451
Дневник Якова Марковича, т. III, р. 1730—1734.... ..	285	453
<i>В.О.Эйнгорн</i> . Отставка А.Л.Ордина-Нащокина и его отношение... ..	286	453
Capitaine breveté Niessel. Les cosagues, étude historigue, géographigue... ..	286	453
En Nouvelle Russie, souvenirs d'une mission par le baron de Baye... ..	287	453
Розділ VII. УКРАЇНА У XIX ст. ТА УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ РУХ		
В.И.Срезневский . Из первых лет научно-литературной деятельности И.И.Срезневского... ..	291	455
<i>И.Стешенко</i> . Иван Петрович Котляревский, историко- литературный очерк... ..	292	456
Розділ VIII. БІБЛІОГРАФІЯ: ОГЛЯДИ, ЗАМІТКИ		
Огляди	299	457
“Варшавские университетские известия”	299	457
“Ученые записки [императорского] Юрьевского университета”	299	457
“Ученые записки [императорского] Казанского университета”	299	457
“Византийский временник”	299	458
“Древности. Труды Археографической комиссии императорского Археологического общества”	301	458
“Университетские известия” (київські)	301	458
“Записки [императорского] Харьковского университета”	302	459
“Византийский временник” (3 книжки)	302	460
“Русский филологический вестник” (т. 39 і 40)	303	460
“Древности. Труды Археографической комиссии императорского Московского археологического общества”	303	460

“Византийский временник”	304	460
“Труды Владимирской ученой архивной комиссии”... ..	305	460
“Известия Таврической ученой архивной комиссии”... ..	306	461
“Rozprawy Akademii Umiejętności, wydział filologiczny”, т. XXV–XXXII (II серія, т. X–XVII), Краків, 1897–1901	307	462
“Журнал Министерства народного просвещения”	307	462
“Варшавские университетские известия” (книжок 9)	308	462
“Ученые записки [императорского] Казанского университета”	308	462
“Чтения в [императорском] Обществе истории и древностей [российских при Московском университете]”	308	462
“Русский архив” (рік 38)	309	463
“Вестник Европы”	309	464
“Журнал Министерства народного просвещения”	310	464
“Ученые записки [императорского] Казанского университета”	310	464
“Чтения в [императорском] Обществе истории и древностей [российских]” (московські)	311	464
“Русский архив”	311	464
“Русская старина” (т. 105–108)	311	464
“Исторический вестник”	312	465
“Университетские известия” (київські)	312	465
“Записки имп[ераторского] Харьковского университета” (4 книжки) ..	312	465
“Вестник Европы”	313	465
“Ученые записки [императорского] Казанского университета”	313	466
“Ученые записки [императорского] Юрьевского университета”	313	466
“Чтения в имп[ераторском] Обществе истории и древностей российских”	313	466
“Русская старина”	314	466
“Исторический вестник”	314	466
“Rozprawy Akademii Umiejętności, wydział filologiczny”. Серія II. Т. XVIII–XXIV. — Kraków, 1901–1904. — Т. XXXIII– XXXIX	315	466
“Rozprawy Akademii Umiejętności, wydział historyczno-filozoficzny”, — Kraków, 1903–1904. — Т. XLV–XLVI	315	466
Замітки	316	467
Материалы для словаря древнерусского языка... т[ом] II, в[ыпуск] II... ..	316	467
Материалы для словаря древнерусского языка... Том второй, выпуск III... ..	316	467
КОМЕНТАРІ	317	
ПОКАЖЧИК ІМЕН	468	
ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК	532	

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Грушевський Михайло Сергійович

Твори: У 50 томах

Том 15

Серія “Рецензії та огляди”
(1898–1904)

Редактор	<i>Л.Веремієнко</i>
Художнє оформлення	<i>С.Іванов</i>
Технічний редактор	<i>І.Сімонова</i>
Коректор	<i>О.Тростянчин</i>

Грушевський М.С.

Г 91 Твори: У 50 т. / редкол.: П.Сохань, І.Гирич та ін. ; голов. ред. П.Сохань. — Львів : Світ, 2002 — .

Т. 15 : Серія “Рецензії та огляди” : (1898–1904) / упор. В.Шульга, В.Тельвак. — 2012. — 576 с.

ISBN 978-966-603-223-5; 978-966-603-743-8 (Т. 15).

П'ятнадцятий том повного зібрання праць М.Грушевського в 50 т. продовжує серію “Рецензії та огляди” і містить рецензії, огляди та замітки вченого, опубліковані в “ЗНТШ” протягом 1898–1904 рр. Ці публікації стосуються проблем археології, антропології, етнографії, давньої історії слов'ян, українського середньовіччя і завдяки своїй жанровій специфіці є важливим джерелом визначення професійних орієнтирів історика та окреслюють коло завдань, які стояли перед українськими істориками наприкінці ХІХ — на початку ХХ ст.

Видання розраховане для науковців та всіх, хто цікавиться історією України.

УДК 94(477)

ББК 63.3 (4 УКР)

ISBN 978-966-603-223-5

ISBN 978-966-603-743-8 (Т. 15)

Формат 70x100¹/₁₆. Папір офс. Гарн. Academy. Офс. друк. Ум. друк. арк. 46,8.
Обл.-вид. арк. 40,0. Додрук тиражу 100 пр.
Вид. № 29. Зам. 85 П

Державне підприємство «Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Світ»
79008 м. Львів, вул. Галицька, 21

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК № 2980 від 19.09.2007 р.

www.svit.gov.ua
e-mail: office@svit.gov.ua
svit_vydav@ukr.net